

AGRICULTURA

Agricultura are un nivel scăzut de competitivitate din cauza mai multor factori. Pornind de la acest considerent și având în vedere viziunea strategică asupra sectorului, Republica Moldova, în mod cert, trebuie să asigure o competitivitate sporită prin restructurarea și modernizarea agriculturii - ca punct de pornire ar trebui să fie dezvoltarea sectorului de procesare, creșterea treptată a cotei de produse agricole cu valoare adăugată înaltă, și dezvoltarea componentei de marketing și vânzare a producției agroalimentare. Nu în ultimul rând revitalizarea sectorului de cercetare (știință) aplicativă, transfer de cunoștința și învățământ, dezvoltarea extensiunii rămân a fi acei factori fără de care nu vom putea vorbi de o agricultură performantă în Republica Moldova, dar care cu părere de rău au fost și rămân a neglijați.

În acest sens, Ministerul a planificat în planul de activitate pentru anul 2019 îndeplinirea următoarelor obiective:

Obiectivul 1 și 2: Dezvoltarea cadrului de politici și normativ în domeniu și armonizarea acestuia la aquis-ul comunitar.

Cele mai importante realizări au fost:

- Aprobarea Regulamentului privind crearea, menținerea, dezvoltarea, gestionarea și finanțarea fondului genetic de culturi agricole (HG nr. 480/2019).

Importanța: Conservarea cu ulterioara utilizare a resurselor genetice existente de culturi agricole; oferă posibilitatea de sporire a competitivității semințelor materialului de înmulțire autohton în rezultatul utilizării acestor resurse.

- Aprobarea Cerințelor de calitate pentru lapte și produsele lactate (HG nr. 158/2019).

Importanța: Va avea un impact pozitiv la plasarea pe piață a produselor lactate. Astfel, consumatorul va avea la dispoziție produse lactate naturale și calitative, fără substituenți ai grăsimilor animalieri sau adaosuri neconforme care denaturează calitatea produsului finit.

Totodată, armonizarea actului la cerințelor UE va permite producătorilor și procesatorilor de a-și extinde piața de desfacere peste hotarele țării.

- Aducerea în concordanță a actelor normative ce țin de arenda terenurilor agricole și alte bunuri agricole conform Codului civil modernizat (HG nr. 228/2019, HG nr. 258/2019)

Importanța: Simplificarea procedurii de încheiere și rezoluțiune a contractelor de arendă a terenurilor și altor bunuri agricole.

- Adoptarea Legii privind subprodusele de origine animală și produsele derivate care nu sînt destinate consumului uman (Legea 129/2019).

- Aprobarea planului măsurilor de supraveghere, control și eradicare a rabiei la vulpi pentru anii 2019-2023 (HG 185/2019).

- Stabilirea unui cadru de acțiune în vederea utilizării durabile a pesticidelor (HG nr. 42/2020).

Importanța: Vor fi diminuate riscurile de la utilizarea PUF asupra sănătății omului și mediului înconjurător.

Cele mai importante acțiuni nerealizate și care au fost transferate pe anul 2020:

- Programele sectoriale (carne, lapte, apicultură, horticultură, agricultura conservativă, acvacultură, ovine și caprine, vitivinicol);
- Legea zootehniei;
- Modificare Legii nr. 115/2005 cu privire la producția agroalimentară ecologică;
- Codul funciar (în redacție nouă);

- Modificarea Legii nr.231-XVI din 20 iulie 2006 privind identificarea și înregistrarea animalelor;
- Armonizarea legislației naționale la Regulamentul (UE) nr. 1107/2009 privind introducerea pe piață a produselor fitosanitare (*În lipsa capacităților, există dificultăți la transpunerea acestui regulament. Prin urmare, MADRM este în proces de identificare a experților străini*).

Obiectiv 3: Revitalizarea sectorului zootehnic

Dezvoltarea sectorului zootehnic în ultimul deceniu rămâne problematică, fiind împiedicată de blocajele legate de competitivitate și piață. Sectorul zootehnic se confruntă cu constrângeri de resurse interne, precum și cu presiuni dure cauzate de importuri. Aprovizionarea cu furaje autohtone este limitată din cauza disponibilității reduse de pășuni de bună calitate, care este, la rândul său, determinată de condiții meteorologice nefavorabile și de capacități de irigare insuficiente. Pe de altă parte, costurile locale de producție relativ ridicate, productivitatea scăzută și rasele cu randament scăzut nu permit produselor de origine animalieră din Republica Moldova să concureze cu produsele subvenționate de carne/lactate mai ieftine, care vin de pe piețele UE și CSI. În consecință, Republica Moldova este un importator net de cele mai multe produse animaliere.

Obiectivul 4: Asigurarea gestionării durabile a resurselor naturale în agricultură

Cele mai importante realizări au fost:

- Au fost pregătite mijloace fixe pentru deschiderea a 14 puncte rachetare în raioanele de sud ale republicii (6- în r-nul Ștefan Vodă; 5- în r-nul Căușeni și 3 în r-nul Hâncești), astfel suprafața protejată de grindină va fi extinsă cu 205 mii hectare.
- Proiectul Livida Moldovei a încheiat cu IP Institutul Științifico-Practic de Horticultură și Tehnologii Alimentare un acord de colaborare (nr. 9) în vederea construirii și creării unui complex tehnologic pentru asigurarea bazei pentru producerea materialului săditor devirusat de specii pomicole și bacifere (costul estimat constituie 2478000 euro).

Importanța: Va duce la sporirea competitivității materialului săditor de producție autohtonă și ca urmare sporirea productivității și durabilității plantațiilor pomicole și de arbuști fructiferi.

Obiectiv 5: Crearea unui sistem competitiv de cercetare și inovare, formare profesională și extensiune rurală în domeniul agroalimentar cu scopul dezvoltării rurale și a mediului înconjurător pentru asigurarea creșterii economice și sociale durabile.

Cele mai importante realizări au fost:

- Au fost recunoscute 15 companii pentru prestarea serviciilor de consultanță și formarea producătorilor agricoli. Pe parcursul anului 2020 - **914 beneficiari**.

Contingentele tarifare la export în UE și a volumelor de declanșare pentru produsele care fac obiectul unui mecanism împotriva eludării

Lista produselor și contingentelor tarifare pentru care a fost solicitată revizuirea acestora

Denumirea produsului	Volumul inițial al cotei	Volumul cotei solicitate	Poziția RM-UE agreată	Exportat (2019)	Valorificat (2019) %
Struguri de masă	10 000	25 000 tone	20 000 tone	18 110 tone	90,55%
Prune	10 000	15 000 tone	15 000 tone	18 340 tone	122,3%
Cireșe	<i>Nu există</i>	2 000 tone	1 000 tone	-	-

Usturoi	220	-	220 tone	3.3 tone	1,5%
Suc de struguri	500	-	500 tone	444 tone	88,8%

Lista produselor care fac obiectul unui mecanism împotriva eludării pentru care a fost solicitată majorarea nivelului de declanșare

Denumirea produsului	Volumul de declanșare inițial	Volumul de declanșare solicitat	Poziția RM-UE agreată	Exportat (2019)	Valorificat (2019) %
Grâu	75 000	250 000 tone	150 000 tone	247 050 tone	164%
Orz	70 000	100 000 tone	100 000 tone	33 700 tone	33,7%
Porumb	130 000	250 000 tone	250 000 tone	295 610 tone	118,2%
Zahăr	37 400	50 000 tone	37 400 tone	5 460 tone	14,6%
Alcool etilic (cereale prelucrate)	2 500	Liberalizare	5000 tone	18 1920 tone	360%

Lista produselor pentru care UE a solicitat majorarea contingentelor tarifare la export în RM pe bază de reciprocitate

Denumirea produsului	Volumul inițial al cotei	Volumul cotei solicitate de UE	Poziția RM-UE agreată		
			2020	2021	2022
Carne de porc	4 000 tone	5700 tone	4500 tone	5000 tone	5500 tone
Carne de pasăre	4 000 tone	6800 tone	5000 tone	5500 tone	6000 tone
Produse lactate	1 000 tone	2000 tone	1500 tone	2000 tone	
Zahăr	5 400 tone	13 500 tone	7000 tone	8000 tone	9000 tone

Provocările majore cu care se confruntă sectorul agricol

- 1) Nivelul scăzut de dezvoltare a sectorului de procesare a producției agricole
- 2) Necesitatea revitalizării sectorului zootehnic, capabil să asimileze materia primă și să stopeze degradarea terenurilor agricole;
- 3) Insuficiența investițiilor și a capitalului pentru sector;
- 4) Necesitatea dezvoltării sectorului de produse organice în sectorul fitotehnie și zootehnie
- 5) Lipsa unei politici bine structurate de marketing și în special vânzări atât la nivel național cât și local;
- 6) Suprafețe reduse cu soiuri și varietăți de culturi cu valoare adăugată;
- 7) Lipsa infrastructurii de irigare și accesul limitat la apele de suprafață;
- 8) Insuficiența specialiștilor calificați, mai cu seama în sectoarele cheie;
- 9) Accesibilitatea input-urilor agricole
- 10) Ruptura esențială dintre cercetare, inovare și sectorul real;
- 11) Vulnerabilitatea înaltă la schimbările climatice;

PRIORITĂȚI

- Continuarea colaborării (dialogului) cu Federația Rusă, în vederea suplinirii listei exportatorilor cu întreprinderile de vinificație și de producere a conservelor din fructe și legume.
- Modificarea Legii nr. 276/2016 cu privire la principiile de subvenționare în dezvoltarea agriculturii și mediului rural.
- Revitalizarea sectorului zootehnic prin subvenționarea din partea statului a noilor tehnologii și a procurării animalelor de prăsilă, cu accent pe producerea laptelui și a cărnii.
- Adoptarea Codului funciar.
- Adoptarea noii Legi a zootehniei.
- Aprobarea de către Guvern a Regulamentului privind acordarea de plăți directe per cap de animal.
- Aprobarea Programelor de dezvoltare sectoriale.

DEZVOLTARE RURALĂ

Obiectiv 6: Dezvoltare rurală

Cele mai importante realizări au fost:

- Aprobarea Regulamentului privind acordarea subvențiilor pentru îmbunătățirea nivelului de trai și de muncă în mediul rural din Fondul național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural (GH nr. 476/2019)
Importanța: 50 de proiecte anual de îmbunătățire și dezvoltare a infrastructurii publice și a serviciilor furnizate populației rurale; 200 000 beneficiari anual din zonele rurale; 30 de afaceri noi anual, care vor genera peste 130 locuri de muncă, dintre care 30% pentru femei;
- Au fost dezvoltate capacitățile de pregătire și implementare a politicii de dezvoltare rurală la nivel național și dezvoltarea capacităților de sprijinire a dezvoltării comunitare integrate la nivel local, cu suportul FAO
Importanța: 3 planuri de dezvoltare comunitară elaborate pentru 3 comunități selectate; 3 proiecte-pilot implementate; capacități îmbunătățite ale colaboratorilor MADRM.

Alte realizări importante:

Pe perioada anului 2019, Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, la fel, a întreprins măsuri concrete axate pe **dezvoltarea localităților rurale**, promovând mecanismul de subvenționare în avans a trei noi măsuri de sprijin pe segmentul dezvoltării rurale din Fondul național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural¹. Instrumentul va asigura și genera atragerea fondurilor străine pentru dezvoltarea rurală. Impactul scontat al proiectului va viza creșterea atractivității localităților rurale și stoparea proceselor de migrare și depopularizare în mediul rural.

Sprijinul oferit de stat producătorilor agricoli este fundamental pentru dezvoltarea sectorului agroindustrial. Conform prevederilor Legii bugetului de stat pentru anul 2019, cu modificările și completările ulterioare, Fondul național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural a constituit 950 mil. lei, fiind în creștere cu 50,0 mil. lei, față de valoarea fondului în anul 2018.

În perioada de raport, AIPA a recepționat 7505 cereri de solicitare a sprijinului financiar în sumă de 1182,6 mil. lei sau cu 10,5% în creștere, comparativ cu valoarea subvenției solicitate în anul de subvenționare 2018. De menționat că și valoarea investițiilor declarate de producătorii agricoli este

---

¹ HG 476 din 18.10.2019

în ascensiune. Investițiile efectuate de solicitanții de subvenții din agricultură și ramurile conexe ale acestora au generat crearea a peste 2500 locuri noi de muncă.

Astfel, din totalul dosarelor depuse până la moment, au fost autorizate spre plată 3231 cereri de solicitare a sprijinului financiar în sumă de 585,1 mil. lei ceea ce cca 50% din totalul dosarelor recepționate.

Conform estimărilor preliminate, din sursele FNDAMR pentru anul 2020, prioritar, în temeiul Legii nr. 276/2016 cu privire la principiile de subvenționare în dezvoltarea agriculturii și mediului rural, urmează a fi achitate 4122 cereri de solicitare a sprijinului financiar, depuse de producătorii agricoli în anul de subvenționare 2019, ca urmare a epuizării surselor financiare din fond, în sumă de cca 520,0 mil. lei.

Pentru subvențiile în avans (start-upuri), în anul curent au fost recepționate 63 cereri de solicitare a subvenției în avans dintre care 24 fiind selectate de Comisia de evaluare și selecția, iar 17 cereri fiind achitate prima tranșă a subvenției în avans în sumă de 7,5 mil. lei..

PRIORITĂȚI

- Implementarea Hotărîrii Guvernului nr. 476/2019 privind aprobarea Regulamentului cu privire la acordarea subvențiilor pentru îmbunătățirea nivelului de trai și de muncă în mediul rural din Fondul național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural, prin demararea apelurilor de recepționare a proiectelor investiționale.
- Elaborarea și promovarea proiectului de lege privind grupul de acțiune locală.
- Elaborarea și promovarea Regulamentului privind dezvoltarea locală prin implementarea Programului LEADER.

DEZVOLTARE REGIONALĂ

Dezvoltarea regională reprezintă o parte a procesului de dezvoltare a țării și presupune asigurarea diversificării activităților economice, stimularea investițiilor, reducerea șomajului și îmbunătățirea nivelului de trai.

Pentru respectarea angajamentelor asumate, MADRM și-a planificat următoarele:

Obiectivul 7: Dezvoltarea regională

Cele mai importante realizări au fost:

Realizarea politicilor de dezvoltare regională se efectuează prin intermediul implementării proiectelor cu impact regional, elaborate de către autoritățile administrației publice centrale și locale, în parteneriat cu comunitățile locale și organizațiile neguvernamentale și selectate pentru finanțare din sursele Fondul Național pentru Dezvoltare Regională (FNDR).

Volumul Fondului se aprobă prin legea anuală a bugetului de stat. Mijloacele Fondului sunt alocate doar pentru proiectele incluse în Documentul Unic de Program, aprobat prin Hotărîre de Guvern.

În conformitate cu Legea bugetului pentru anul 2019 nr. 303/2018, în Fondul național pentru dezvoltare regională au fost prevăzute 220 milioane lei. Mijloacele financiare ale fondului au fost repartizate conform Deciziei Consiliului Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale (CNCDR) nr. 19/18 din 26.12.2018 după cum urmează:

- pentru implementarea proiectelor investiționale – 201,76 milioane lei;
- pentru asigurarea activității operaționale ale ADR Nord, Centru, Sud și UTA Găgăuzia – 18,24 milioane lei.

Prin Decizia nr. 19/18 din 26.12.2018, în anul 2019, au fost aprobate spre finanțare 32 proiecte de dezvoltare regională incluse în Documentul Unic de Program pentru anii 2017-2020². Proiectele de dezvoltare regională, în anul 2019, sunt implementate în diferite domenii de intervenție și anume:

- Aprovizionarea cu apă și sanitație – 10 proiecte, în sumă de 68,88 mil. lei;
- Infrastructura drumurilor regionale și locale – 6 proiecte, în sumă de 49,76 mil. lei;
- Managementul deșeurilor solide – 1 proiect, în sumă de 0,67 mil. lei;
- Eficiență energetică în clădiri publice – 4 proiecte, în sumă de 11,60 mil. lei;
- Infrastructura de sprijin a afacerilor – 7 proiecte, în sumă de 45,24 mil. lei;
- Sporirea atractivității turistice – 4 proiecte în sumă de 25,61 mil. lei.

Pentru implementarea proiectelor respective, în anul 2019, a fost executată suma de cca 127,30 mil. lei, ceea ce constituie 63 % din suma aprobată.

Menționăm că, la data de 31 decembrie 2019 proiectele aprobate spre finanțare în anul 2019 erau la diferite etape de implementare:

- în executarea lucrărilor de construcție-montaj – 24 proiecte;
- neinițiate lucrările de construcție-montaj – 8 proiecte, din următoarele cauze:
- necesitatea actualizării documentației tehnice de proiect – 1 proiect;
- neasumarea responsabilităților de către beneficiar – 2 proiecte;
- neexecutarea lucrărilor asumate de către beneficiar – 1 proiect;
- interesul scăzut al investitorului străin de a contribui, în continuare, la dezvoltarea platformelor industriale din Republica Moldova – 1 proiect;
- estimarea incorectă a bugetului aprobat față de costul utilajului planificat pentru a fi procurat – 1 proiect;
- în proces de licitație pentru achiziționarea lucrărilor și serviciilor – 2 proiecte.

Probleme existente în domeniu

1. Alegerile parlamentare și alegerile locale din 2019 au condiționat apariția unei perioade de instabilitate politică, ce a afectat considerabil activitatea autorității decizionale la nivel central (Consiliul Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale), precum și a autorității decizionale la nivel regional și local (Consiliilor Regionale pentru Dezvoltare, APL).
2. În lipsa unei clarități cu privire la reforma teritorial-administrativă, s-au atestat tergiversări semnificative în definitivarea noului proiect de lege cu privire la dezvoltarea regională în Republica Moldova, precum și a cadrului normativ aferent.
3. Lipsa posibilității de valorificare integrală în 2019 a surselor financiare ale FNDR pentru implementarea proiectelor din DUP și cheltuielile operaționale ale ADR.
4. Adoptarea deciziilor privind demararea implementării fizice (a proiectelor finanțate de UE);
5. Crearea Agenției de dezvoltare Chișinău. Demararea procesului de dezvoltare regională în Transnistria, rămâne a fi imposibilă.
6. Asigurarea continuității și durabilității proiectelor de dezvoltare regională rămâne a fi o provocare. Insuficiența resurselor financiare atât din partea APL în asigurarea contribuției de finanțare a proiectelor, cât și a cetățenilor din regiunile de dezvoltare pentru achitarea tarifelor la serviciile de AAC și MDS nu asigură sustenabilitatea investițiilor.
7. Cadrul normativ învechit și reglementări depășite în domeniul amenajării teritoriului;

---

² Aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 203 din 29.03.2017

Obiectivul 8: Planificare spațială

❖ Nivelul de realizare a constituit cca 0%

Legi: 0 legi adoptate din 1 planificată;

HG: 0 HG aprobate din 3 planificate;

Alte acțiuni: 0 acțiuni realizate din 1 planificată.

Cele mai importante realizări au fost:

- Elaborarea proiectului Instrucțiunii privind elaborarea secțiunii specializate „Apă și sanitație” a Planului de Amenajare a Teritoriului Național (PATN), care urmează a fi aprobat prin ordinul ministrului.
Este un document strategic și un instrument important care are drept scop de a contribui la realizarea obiectivului Strategiei Naționale de Dezvoltare „Moldova 2030” în a spori în mod vizibil calitatea vieții oamenilor din Republica Moldova, aliniată la obiectivele Agendei de Dezvoltare Globală 2030 privind creșterea accesului oamenilor la infrastructura fizică, utilitățile publice și condiții de locuit și la asigurarea dreptului fundamental la un mediu sănătos și sigur, precum și la atingerea indicatorilor țintă naționali la Protocolul privind Apa și Sănătatea, ale Strategiei de alimentare cu apă și sanitație pentru 2014-2028 și a Strategiei de mediu pentru anii 2014-2023 și este și în concordanță cu Acordul de Asociere între Republica Moldova și Uniunea Europeană.
- A fost elaborat proiectul hotărârii Guvernului pentru aprobarea Regulamentului privind conținutul, principiile metodologice de elaborare și actualizare, avizare și aprobare a documentației de amenajare a teritoriului național.

Provocările majore cu care se confruntă domeniul dezvoltarea regională

- 1. În lipsa unei clarități cu privire la reforma teritorial-administrativă, s-au atestat tergiversări semnificative în definitivarea noului proiect de lege cu privire la dezvoltarea regională în Republica Moldova, precum și a cadrului normativ aferent.**
- 2. Lipsa posibilității de valorificare integrală în 2019 a surselor financiare ale FNDR pentru implementarea proiectelor din DUP și cheltuielile operaționale ale ADR.**
- 3. Crearea Agenției de dezvoltare Chișinău. Demararea procesului de dezvoltare regională în Transnistria, rămîne a fi imposibilă.**
- 4. Asigurarea continuității și durabilității proiectelor de dezvoltare regională rămîne a fi o provocare. Insuficiența resurselor financiare atât din partea APL în asigurarea contribuției de finanțare a proiectelor, cât și a cetățenilor din regiunile de dezvoltare pentru achitarea tarifelor la serviciile de AAC și MDS nu asigură sustenabilitatea investițiilor.**
- 5. Cadrul normativ învechit și reglementări depășite în domeniul amenajării teritoriului (planificării spațiale), condiționat de tergiversarea promovării proiectului Codului Urbanismului și Construcțiilor pentru lectura II a Parlamentului pentru examinare și adoptare.**
- 6. Aprobarea unui nou Plan de acțiuni al Guvernului pentru anii 2019-2020 aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 420 din 30.08.2019, care a stabilit alte acțiuni și alți termeni de realizare, având un impact negativ asupra realizării acțiunilor stabilite anterior.**
- 7. Reforma APC din 2016, în rezultatul căreia a fost divizat domeniul amenajarea teritoriului și urbanismul între două ministere, amenajarea teritoriului la Ministerul**

Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, iar urbanismul la Ministerul Economiei și Infrastructurii, a avut și are un impact negativ asupra elaborării și promovării actelor normative în domeniu.

PRIORITĂȚI

- Elaborarea unui nou cadru de planificare strategică pentru anii 2021-2025;
- Promovarea unui nou concept al politicii de dezvoltare regională;
- Aprobarea Programului de dezvoltare urbană în Republica Moldova;
- Organizarea unui nou proces de selectare a proiectelor pentru finanțare din Fondul național pentru dezvoltare regională;
- Implementarea proiectelor de infrastructură finanțate din sursele FNDR și partenerilor de dezvoltare;
- Consolidarea capacităților instituțiilor de dezvoltare regională și a administrațiilor publice locale de nivelul I și II în domeniul dezvoltării regionale.
- Elaborarea proiectelor de acte în domeniul amenajării teritoriului, ajustate la standardele UE în domeniul planificării spațiale:
- Elaborarea și aprobarea proiectului hotărârii Guvernului „Pentru aprobarea Regulamentului privind conținutul, principiile metodologice de elaborare și actualizare, avizare și aprobare a documentației de amenajare a teritoriului național”;
- Elaborarea și aprobarea proiectului hotărârii Guvernului „Pentru aprobarea Regulamentului privind conținutul, principiile metodologice de elaborare și actualizare, avizare și aprobare a documentației de amenajare a teritoriului regionale și locale”;
- Inițierea elaborării secțiunii specializate „Apă și sanitație” a Planului de Amenajare a Teritoriului Național (PATN).

PROTECȚIA MEDIULUI

Activitatea Ministerului la componenta protecția mediului și resurselor naturale este orientată în aplicarea noilor principii europene de administrare publică, raționalizarea structurii instituționale în domeniu, consolidarea cadrului normativ în domeniile prevăzute de Acordul de Asociere RM-UE (evaluarea de mediu, gestionarea resurselor naturale, resurselor de apă, managementul deșeurilor și substanțelor chimice), care contribuie semnificativ la îmbunătățirea calității mediului înconjurător și la prestarea serviciilor publice de calitate.

Obiectivul 9: Dezvoltarea cadrului de politici și normativ în domeniul protecției mediului și resurselor naturale

❖ Nivelul de realizare a constituit cca 15%

Legi: 1 lege adoptată din 14 planificate;

HG: 5 HG aprobate din 31 planificate;

Alte acțiuni: 3 acțiuni realizate din 14 planificate.

Cele mai importante realizări au fost:

- Ajustarea cuantumului plăților pentru poluarea mediului (stabilite în a. 1998) la nivelul real al acestora.

La moment aceste plăți sunt ne semnificative și mici în comparație cu cheltuielile necesare pentru repararea prejudiciului adus mediului și realizarea unor măsuri de protecție a mediului în vederea eliminării consecințelor acestor poluări.

- Aprobarea Regulamentului privind bifenilii policlorurați
Actul normativ contribuie la consolidarea cadrului normativ pentru managementul substanțelor chimice și deșeurilor acestora.
- Aprobarea Metodologiei de calcul al impactului biocarburanților și al biolichidelor asupra emisiilor de gaze cu efect de seră.
Are ca scop promovarea utilizării biocarburanților și al biolichidelor, utilizarea cărora are un impact redus asupra mediului, în comparație cu alți combustibili.
- Aprobarea Regulamentului cu privire la formarea și atestarea specialiștilor în domeniul tehnicii frigului care conține hidroclorofluorocarburi și gaze fluorurate cu efect de seră
Va asigura calificarea operatorilor ce activează în domeniul tehnicii frigului și desfășurarea în condiții de siguranță a activităților în domeniul respectiv. Evitarea cazurilor de poluare a mediului în rezultatul scurgerilor de HCFC și gaze F.
- Aprobarea Concepției Sistemului Informațional Automatizat „Cadastrul de Stat al Apelor”
Urmează a fi creat Sistemul Informațional Automatizat „Cadastrul de Stat al Apelor”, care va constitui o bază de date cu informația referitor la resursele de apă, și va oferi acces publicului larg.
- Aprobarea Procedurii-cadru privind organizarea, derularea și atribuirea contractelor de delegare a gestiunii serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare și a Criteriilor de selecție-cadru specifice serviciului
Documentul reglementează expres etapele, modul de organizarea și desfășurarea procedurilor de atribuire a contractului de delegare a gestiunii serviciilor publice de alimentare cu apă și de canalizare, precum și concesionarea bunurilor care formează sistemele de alimentare cu apă și de canalizare de la inițiere și până la semnarea contractului de delegare.
- Aprobarea modificărilor la HG 867/2013 cu privire la Regulamentul –tip de constituire și funcționare a Comitetului districtului bazinului hidrografic
Urmare a modificărilor aprobate urmează actualizarea componenței Comitetelor bazinale și promovarea participării mai active a tuturor părților interesate în procesul de luare a deciziilor pe domeniul apelor.
- Inițierea elaborării Planurilor de gestionare a riscurilor la inundații și secetă, ca instrumente administrative de gestionare a districtelor bazinelor hidrografice și planificarea adecvată a activităților cu luarea în considerare a riscurilor.
- Cu referire la **Fondul Ecologic Național**, în 2019 fondul a constituit 298,95 mln. Lei. Până la data de 31 decembrie 2019 au fost transferată și acceptată suma de 218,33 mii Lei. Pe parcursul anului curent au fost aprobate proiecte în valoare de 232,67 mln. Lei. La moment, obligațiunea Fondului conform contractelor încheiate pe etape este de 425,93 mii Lei.

Provocările majore cu care se confruntă domeniul protecția mediului

1. *Lipsa stațiilor de epurare/pre epurare apelor uzate este una dintre cauzele principale a poluării excesive a apelor de suprafață, ceea ce duce la deteriorarea constantă a calității apelor, distrugerea ecosistemelor și dispariția treptată a râurilor mici;*
2. *Gestionarea slabă a Fondului Ecologic Național din cauza lipse personalului suficient implicat în administrarea acestuia;*

3. *Cadrul normativ învechit și reglementări depășite în domeniul emisiilor de poluanți în aer, deversările de poluanți în ape, depozitarea deșeurilor ș.a.;*
4. *Iresponsabilitate din partea agenților economici în procesul de activitate prin încălcarea prevederilor legislației de mediu (depășirea normativelor, cauzarea prejudiciilor componentelor de mediu);*
5. *Normativul plăților pentru poluare (pentru emisii, deversări, depozitarea deșeurilor) este foarte mic și învechit (din 1998) în comparație cu plățile existente în țările europene;*
6. *Dificultăți (instituționale și financiare) în crearea administrației pentru Parcul Național „Orhei” și Rezervația Biosferei „Prutul de Jos”;*
7. *Lipsa infrastructurii de management a deșeurilor;*
8. *Necesitatea creării sistemului de monitorizare, evaluare și gestionare integrată a calității aerului pe întreg teritoriul țării;*

PRIORITĂȚI

- Continuarea dezvoltării și promovării cadrului normativ în domeniul protecției mediului și a resurselor naturale.
- Crearea și punerea în aplicare a Sistemul Informațional Automatizat „Cadastrul de Stat al Apelor”, care va constitui o bază de date cu informația referitoare la resursele de apă, și va oferi acces publicului larg.
- Continuarea colaborării cu Ucraina în baza Acordului între Guvernul Republicii Moldova și Cabinetul de Miniștri al Ucrainei privind colaborarea în domeniul protecției și dezvoltării durabile a bazinului fluviului Nistru, asigurarea organizării ședințelor comisiei mixte moldo-ucrainene (acțiune prioritară stabilită în cadrul ședinței de nivel înalt între Prim-ministrul Republicii Moldova și omologul său în decembrie 2019).
- Aprobarea Planurilor de gestionare a riscurilor la inundații și gestionarea secetei pe districtele hidrografice, ca instrumente administrative de gestionare a resurselor de apă.
- Promovarea construcției/instalării stațiilor de preepurare și epurare a apelor uzate la agenții economici pentru protejarea resurselor de apă și contribuire la îmbunătățirea calității acestora.
- Crearea autorității de reglementarea substanțelor chimice prin reorganizarea Agenției Naționale de Reglementare a Activităților Nucleare, Radiologice inclusiv și pentru domeniul Chimice, ca autoritate națională competentă care va servi drept mecanism de coordonare sectorială în procesul de înregistrare a substanțelor chimice, autorizarea fabricării, importului, comercializării și utilizării produselor chimice pe tot lanțul valoric, și va oferi o interfață unică pentru importatori, producători, exportatori, publicul, guvernul și alte părți interesate pentru toate activitățile legate de gestionarea substanțelor chimice.
- Crearea și punerea în aplicare a Sistemul Informațional Automatizat „Registrul produselor chimice plasate pe piața Republicii Moldova”, va constitui o bază de date asigurând ținerea unei evidențe stricte a importatorilor și a cantităților de substanțe chimice importate în țară și plasate pe piață (care sunt admise și interzise sau supuse unor restricții severe la nivel internațional), precum și va facilita controlul gestionării acestora în momentul în care acestea devin deșeuri, în scopul protecției mediului și sănătății populației.

- Promovarea spre adoptare în Parlament a proiectului de Hotărâre de Guvern pentru aprobarea proiectului de lege privind ratificarea Contractului de Finanțare dintre Republica Moldova și BEI privind implementarea proiectului Deșeuri solide în RM.
- Promovarea proiectului pilot în una din Regiunile de Management al Deșeurilor (RMD nr.1,5 și 8) pentru construcția infrastructurii de gestionare a deșeurilor la nivel de regiune în vederea asigurării cu servicii calitative a populației, atât din mediul urban cât și din mediul rural.

Cooperarea MADRM cu partenerii externi

- În octombrie 2019, Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului și Banca Europeană de Investiții au semnat acordul de împrumut pentru prima tranșă 25 de milioane de euro din suma de 100 de milioane de euro pentru modernizarea serviciilor de gestionare a deșeurilor solide.
Proiectul va sprijini implementarea Strategiei de Gestionare a Deșeurilor 2013-2027 care prevede modernizarea și dezvoltarea sistemelor și instalațiilor de gestionare a deșeurilor solide în opt regiuni ale țării, atât pentru populația urbană cât și pentru populația rurală.
- La data de 27.05.2019 a fost semnat Acordul de finanțare în sumă de 15 000 000 euro (Grant) pentru construcția apeductului magistral Chișinău – Strășeni – Călărași, care va permite aprovizionarea cu apă a raioanelor Strășeni și Călărași cu apă atât calitativ cât și cantitativ.
- A fost remis spre examinare și avizare Parlamentului Republicii Moldova, proiectul Decretului privind inițierea negocierilor asupra proiectului Acordului de finanțare dintre Republica Moldova și Fondul Internațional pentru Dezvoltarea Agricolă în vederea realizării proiectului „Îmbunătățirea capacităților pentru transformarea zonei rurale (IFAD VIII)”, menit să asigure investiții complementare întru îmbunătățirea nivelului de viață a populației rurale din Republica Moldova.
- A fost promovat Amendamentul la Acordul de finanțare (a doua finanțare adițională) dintre Republica Moldova și Asociația Internațională pentru Dezvoltare în vederea realizării Proiectului „Agricultura Competitivă”, prin care va fi posibilă construcția a două puncte suplimentare de inspecție la frontiera de nord-vest (Sculeni) și la frontiera de nord-est (Otaci-Unguri).
- A fost semnat Programul de cooperare dintre Ministerul afacerilor Rurale al Estoniei și Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului al Republicii Moldova pentru perioada 2020-2022.
- A fost semnat Planul de acțiuni pentru intensificarea cooperării dintre Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului al Republicii Moldova și Ministerul agriculturii al Republicii Lituania pentru 2020-2022.
- Colaborarea cu experții UE în cadrul proiectului regional EU4Climate în Moldova. Proiectul EU4Climate cu o durată de patru ani, 2019-2022, va sprijini Republica Moldova în adoptarea măsurilor concrete împotriva schimbărilor climatice prin implementarea Acordului de la Paris. Proiectul va acorda suport în vederea îmbunătățirii politicilor și legislației din domeniul schimbărilor climatice. Proiectul este finanțat de UE și implementat de PNUD.
- Au fost lansate la nivel național activitățile de implementare a proiectului regional EU4Environment, care va acorda asistență țării noastre în asigurarea utilizării durabile a capitalului natural, îmbunătățirea calității mediului și bunăstării populației și stimulării creșterii economice. Proiectul va fi implementat în perioada 2019-2022 de 5 instituții internaționale de implementare.
- A fost aprobată prelungirea proiectului „Consolidarea cadrului instituțional în domeniul alimentării cu apă și sanitație din Republica Moldova”, finanțat de Agenția Elvețiană pentru

Dezvoltare și Cooperare și Agenția Austriacă pentru Dezvoltare, care acordă suport în dezvoltarea sectorului resurselor de apă în RM.

- Prin intermediul proiectului regional „Inițiativa pentru apă a Uniunii Europene Plus” (EUWI+), Republica Moldova beneficiază de suport din partea UE în dezvoltarea gestionării eficiente a resurselor de apă, în mod specific, proiectul sprijină țările din cadrul Parteneriatului Estic să avanseze în direcția apropierii de acquis-ul comunitar în domeniul gestionării apei.
- Guvernul Suediei acordă suport RM în problema legată de complexul hidroenergetic Nistean prin implementarea proiectului „Studiul impactului social și de mediu al Complexului Hidroenergetic Nistean” (implementat de PNUD), care prin rezultatele ce se așteaptă urmează să faciliteze luarea deciziilor la subiect.
- Banca Mondială acordă suport prin implementarea proiectului Studiul Diagnostic privind securitatea apei, care are scopul de a dezvoltă diferite scenarii de evoluție a resurselor de apă, și recomandări pentru gestionarea adecvată a acestora.

Implicarea societății civile și transparența în procesul decizional

Într-o dezvoltare a mecanismelor de stimulare a participării populației la procesul decizional, inclusiv accesul publicului în timp util la proiectele de documente, deciziile și avizele relevante, acțiunile, Ministerului sunt plasate pe pagina web: madr.gov.md, particip.gov.md, pagina de facebook.

Pe parcursul anului 2019, pe pagina web a Ministerului au fost plasate 89 anunțuri de inițiere a elaborării deciziilor, iar 100 anunțuri de inițiere a proiectelor de documente au fost plasate pe particip.gov.md.

Totodată menționăm că, ONG-urile care au tangența cu domeniile de competență ale Ministerului sunt incluse în diferite grupuri de lucru, deoarece au dreptul de a acționa independent și de a susține poziții diferite de cele ale autorităților, asigurând astfel o abordare multidimensională a problemelor existente.